ECLI:LV:AT:2017:0929.11092118507.1.L

Lieta Nr. 11092118507
SKK-421/2017
Krimināllietu departaments

LĒMUMS

Latvijas Republikas Augstākā tiesa
LĒMUMS
Rīgā 2017.gada 29.septembrī

Augstākā tiesa šādā sastāvā:
tiesnesis Artūrs Freibergs,
tiesnesis Pēteris Dzalbe,
tiesnese Anita Nusberga
izskatīja rakstveida procesā krimināllietu sakarā ar apsūdzētā /pers. B/ aizstāvja Alda Liepiņa kasācijas sūdzību par Rīgas apgabaltiesas 2017.gada 18.janvāra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2015.gada 22.septembra spriedumu /pers. B/, personas kods /personas kods/,
atzīts par nevainīgu apsūdzībā pēc Krimināllikuma 177.panta pirmās daļas (četri noziedzīgi nodarījumi) un attaisnots;
atzīts par nevainīgu apsūdzībā pēc Krimināllikuma 177.panta trešās daļas un attaisnots.
Kompensācijas pieteikumi par cietušajiem radīto kaitējumu atstāti bez izskatīšanas.
Procesuālie izdevumi, kas saistīti ar advokāta darbu kriminālprocesā, segti no valsts līdzekļiem.
/pers. B/ piemēroto drošības līdzekli – dzīvesvietas maiņas paziņošanu – nolemts atcelt pēc sprieduma spēkā stāšanās.

[2] Izskatījusi lietu apelācijas kārtībā sakarā ar Rīgas tiesas apgabala prokuratūras prokurores I. Līviņas apelācijas protestu, cietušo /pers. D/, /pers. E/, /pers. F/ apelācijas sūdzībām, Rīgas apgabaltiesa ar 2017.gada 18.janvāra spriedumu atcēla Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2015.gada 22.septembra spriedumu.
/pers. B/ atzīts par vainīgu Krimināllikuma 177.panta pirmajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā (izdarīts 2008.gada septembrī) un, piemērojot Krimināllikuma 49.[1] panta pirmās daļas 1.punktu, sodīts ar brīvības atņemšanu uz 5 mēnešiem.
/pers. B/ atzīts par vainīgu Krimināllikuma 177.panta pirmajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā (izdarīts no 2008.gada 19.jūlija līdz 2008.gada 5.septembrim) un, piemērojot Krimināllikuma 49.[1] panta pirmās daļas 1.punktu, sodīts ar brīvības atņemšanu uz 5 mēnešiem.
/pers. B/ atzīts par vainīgu Krimināllikuma 177.panta pirmajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā (izdarīts no 2008.gada 4.oktobra līdz 2008.gada 10.novembrim) un, piemērojot Krimināllikuma 49.[1] panta pirmās daļas 1.punktu, sodīts ar brīvības atņemšanu uz 5 mēnešiem.
/pers. B/ atzīts par vainīgu Krimināllikuma 177.panta pirmajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā (izdarīts no 2009.gada 5.maija līdz 2009.gada 4.jūnijam) un, piemērojot Krimināllikuma 49.[1] panta pirmās daļas 1.punktu, sodīts ar brīvības atņemšanu uz 7 mēnešiem.
/pers. B/ atzīts par vainīgu Krimināllikuma 177.panta trešajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā (izdarīts no 2009.gada 5.marta līdz 2009.gada 6.maijam) un, piemērojot Krimināllikuma 49.[1] panta pirmās daļas 2.punktu, sodīts ar brīvības atņemšanu uz 1 gadu.
Saskaņā ar Krimināllikuma 50.panta pirmo un trešo daļu galīgais sods /pers. B/ noteikts brīvības atņemšana uz 1 gadu 6 mēnešiem.
Saskaņā ar Krimināllikuma 55.pantu /pers. B/ notiesāts nosacīti ar pārbaudes laiku uz 1 gadu 6 mēnešiem.
/pers. B/ atstāts negrozīts piemērotais drošības līdzeklis – dzīvesvietas maiņas paziņošana.
Cietušajam /pers. D/ kaitējuma kompensācija nav noteikta.
No /pers. B/ /pers. E/ labā piedzīta kaitējuma kompensācija 12 489,33 *euro*.
No /pers. B/ /pers. F/ labā piedzīta kaitējuma kompensācija 31 573,85 *euro*.
No /pers. B/ valsts labā piedzīti procesuālie izdevumi 640,33 *euro* par aizstāves sniegto juridisko palīdzību pirmās instances un apelācijas instances tiesā.

[3] Apelācijas instances tiesa sprieduma rezolutīvajā daļā /pers. B/ atzina par vainīgu un sodīja pēc Krimināllikuma 177.panta pirmās daļas (četri noziedzīgi nodarījumi) par krāpšanu, tas ir, par svešas mantas iegūšanu, ļaunprātīgi izmantojot uzticēšanos un ar viltu, kā arī pēc Krimināllikuma 177.panta trešās daļas par krāpšanu lielā apmērā, tas ir, par svešas mantas iegūšanu, ļaunprātīgi izmantojot uzticēšanos un ar viltu.

[4] Kasācijas sūdzību un tās papildinājumus par apelācijas instances tiesas spriedumu iesniedza apsūdzētā /pers. B/ aizstāvis A. Liepiņš, lūdzot atcelt Rīgas apgabaltiesas 2017.gada 18.janvāra spriedumu pilnībā un izbeigt kriminālprocesu.

[4.1] Kasācijas sūdzības iesniedzēja ieskatā, apelācijas instances tiesa pieļāvusi Kriminālprocesa likuma būtiskus pārkāpumus un Krimināllikuma

pārkāpumus. Apelācijas instances tiesas spriedums neatbilst Kriminālprocesa likuma 511., 512., 564.panta prasībām.

Aizstāvja ieskatā, pirmās instances tiesas sprieduma motīvi ir pamatoti daļā par to, ka apsūdzētais /pers. B/ maldīgi uzskatīja, ka viņam ir brālis /pers. G/, kurš ir miris un kura mantojumu viņš var saņemt. Arī pārskaitījumi Money Gram un Western Union sistēmās apliecina to, ka /pers. B/ gadiem ilgi viņam nezināmām personām ir pārskaitījis naudu, kas tieši norāda uz viņa nevainīgumu un apstiprina, ka viņš ir kļuvis par mantojuma krāpšanas upuri. Par to liecina aizstāves 2014.gada 25.septembrī iesniegtie pierādījumi – /pers. B/, iespējams, radinieka /pers. G/ miršanas apliecība un matojuma apliecība, e-pasta sarakste ar personām, kas sevi dēvē par Augstākās tiesas tiesnešiem, Centrālās bankas pārvaldniekiem un citos skanīgi svarīgos amatpersonu nosaukumos, kuri regulāri prasa /pers. B/ pārskaitīt naudu, norādot personas, kuras jānorāda kā saņēmēji. Nav strīda, ka dažādie dokumenti, kas izmantoti /pers. B/ apkrāpšanai (1.sējuma 38.–64.lapa, 2.sējuma 34.–43.lapa, 3.sējuma 53.–54.lapa) nesatur patiesas ziņas. Krimināllietā nav noskaidrots, no kurienes šie dokumenti ir, nav konstatēts, ka tos būtu izgatavojis (viltojis) pats /pers. B/ vai kāda cita persona viņa uzdevumā. Apsūdzībā nav izteikts šāds pieņēmums.

Apelācijas instances tiesa spriedumā norādījusi, ka /pers. B/ apzinājās, ka aizņemto naudu neatdos ne /pers. D/, ne /pers. E/, ne /pers. F/ (sprieduma 6.–8.lapa), taču spriedumā nav norādīti pierādījumi, kas apliecina šādu /pers. B/ nodomu, vai argumenti, no kā izriet šādi secinājumi.

Apelācijas instances tiesa nav vērtējusi pretrunas cietušo liecībās.

Pirmās instances tiesā cietušie apliecināja, ka viņi naudu /pers. B/ būtu aizdevuši jebkādam mērķim, kuru /pers. B/ būtu norādījis, kas pēc loģikas izslēdz viltus pazīmi. Savukārt apelācijas instances tiesas sēdē visi trīs cietušie savas liecības jau bija saskaņoti mainījuši un liecināja, ka /pers. B/, uzrādot viņiem dažādus dokumentus un minot dažādus iemeslus, esot viņus maldinājis.

/pers. B/ vairākkārt norādījis, ka pirms aizdevuma līguma slēgšanas nekādus ārvalsts dokumentus cietušajiem nav devis un rādījis.

Pirmās instances tiesa pareizi konstatējusi, ka lietā nav pierādīta uzticēšanās pazīme. Apelācijas instances tiesa spriedumā nav devusi vērtējumu tam, ka uzticēšanās pazīme nav pierādīta. Cietušie pirmās instances tiesā atzinuši, ka, viņuprāt, aizdevuma līgumi slēgti godīgi. Apelācijas instances tiesa šo faktu nav ņēmusi vērā un nav devusi vērtējumu šim apstāklim.

[4.2] Saskaņā ar Krimināllikuma 177.pantu krāpšana ir svešas mantas vai tiesību uz šādu mantu iegūšana, ļaunprātīgi izmantojot uzticēšanos vai ar viltu. Šā noziedzīgā nodarījuma subjektīvā puse var izpausties tikai tieša nodoma veidā.

/pers. B/ bija ne tikai jāizkrāpj nauda no cietušajiem ar viltu vai izmantojot uzticēšanos, kas, izvērtējot apstākļus, neapstiprinās, bet jāgrib arī šo naudu paturēt sev. No krimināllietas materiāliem redzams, ka /pers. B/ nav šo naudu izmantojis savām vajadzībām, bet gan pārskaitījis to dažādām Āfrikas valstu personām, kuras izdarījušas krāpšanu attiecībā pret /pers. B/. Secināms, ka apelācijas instances tiesai bija pamats kriminālprocesa izbeigšanai, pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 377.panta pirmās daļas 1.punktu – nav noticis noziedzīgs nodarījums.

[4.3] Kasācijas sūdzības papildinājumos aizstāvis norāda, ka apelācijas instances tiesas spriedums ir pretrunīgs.

Apelācijas instances tiesa sprieduma 7.lappusē atzina, ka /pers. B/ izdarīja krāpšanu, tas ir, svešas mantas iegūšanu, ļaunprātīgi izmantojot uzticēšanos un ar viltu, apsūdzībā iekļaujot šādu noziedzīga nodarījuma aprakstu: „/pers. B/ 2008.gada 24.decembrī, apzinoties, ka aizņemto no /pers. E/ naudu neatdos, vērsās pie /pers. E/ ar lūgumu izsniegt naudas aizdevumu. Lai panāktu /pers. E/ piekrišanu naudas aizdošanai, /pers. B/ paziņoja /pers. E/ nepatiesu informāciju, ka nauda vajadzīga, lai viņš varētu aizlidot uz Barselonu un iegūt laimestu Barselonas loterijā 1 miljona ASV dolāru apmērā. /pers. E/ piekrita palīdzēt /pers. B/ saņemt naudu no sava konta Nigērijas Centrālajā Bankā un laika periodā no 2008.gada 24.decembra līdz 2009.gada 22.aprīlim, tiekoties ar /pers. B/ dažādās vietās Rīgā, aizdeva /pers. B/ naudu:

- 2008.gada 24.decembrī 140 latus;
- 2009.gada 15.janvārī 120 latus;
- 2009.gada 25.februārī 160 latus;
- 2009.gada 6.martā 2000 latus;
- 2009.gada 9.martā 200 latus;
- 2009.gada 18.martā 600 latus;
- 2009.gada 10.aprīlī 1000 latus;
- 2009.gada 22.aprīlī 800 latus.

Tādējādi /pers. B/ ar viltu, ļaunprātīgi izmantojot uzticēšanos, ieguva /pers. E/ piederošo naudu 5020 latu apmērā."

Savukārt sprieduma 19.lappusē tiesa konstatēja pretējo.

Sprieduma aprakstošajā daļā un motīvu daļā ir norādīta plašāka apsūdzība un apelācijas instances tiesa ir secinājusi, ka /pers. B/ ir izdarījis noziedzīgu nodarījumu, par kuru kriminālprocess izbeigts daļā ar 2013.gada 6.decembra Rīgas tiesas apgabala prokuratūras prokurora S. Berlina lēmumu (2.sējuma 98.–101.lapa).

Aizstāvis, atsaucoties uz Kriminālprocesa likuma 511.panta otro daļu, 527.panta pirmo daļu, 564.pantu norāda, ka noziedzīga nodarījuma apraksts ir notiesājoša sprieduma būtiska sastāvdaļa. Notiesājošu spriedumu, kurā šis apraksts sniegts neatbilstoši krimināllietas materiāliem, veidojot spriedumā pretrunas, nevar atzīt par tiesisku un pamatotu Kriminālprocesa likuma 511.panta otrās daļas izpratnē.

Spriedumā norādīto noziedzīgu nodarījumu apraksts nesakrīt ar lēmumā par krimināllietas nodošanu tiesai (2.sējuma 117.–121.lapa) sniegto noziedzīgu nodarījumu aprakstu. Lēmumā par personas saukšanu pie krimināatbildības norādītais noziedzīgu nodarījumu apraksts (2.sējuma 21.–23.lapa) nesakrīt ar lēmumā par krimināllietas nodošanu tiesai (2.sējuma 117.–121.lapa) iekļauto noziedzīgu nodarījumu aprakstu. Tādējādi secināms, ka ir pieļauts Kriminālprocesa likuma 413.panta pirmās daļas 2.punkta pārkāpums, kas novedis pie Kriminālprocesa likuma 20.panta pirmās daļas pārkāpuma.

[5] Iebildumus pret apsūdzētā /pers. B/ aizstāvja A. Liepiņa iesniegto kasācijas sūdzību iesniedza cietušais /pers. D/, kurš nepiekrīt aizstāvja izvirzītajai versijai, ka /pers. B/ pats ir uzskatāms par krāpšanas upuri. Cietušā /pers. D/ ieskatā, /pers. B/ rīkojies ar tiešu nodomu neatdot parādu.

[6] Iebildumus pret apsūdzētā /pers. B/ aizstāvja A. Liepiņa iesniegto kasācijas sūdzību iesniedza cietušais /pers. E/ norādot, ka uzskata iesniegto kasācijas sūdzību par nepamatotu un noraidāmu. Cietušā /pers. E/ ieskatā, Rīgas apgabaltiesas 2017.gada 18.janvāra spriedums ir likumīgs un pamatots, cietušais piekrīt un pievienojas spriedumā izklāstītajai argumentācijai.

Motīvu daļa

[7] Augstākā tiesa atzīst, ka Rīgas apgabaltiesas 2017.gada 18.janvāra spriedums atceļams pilnībā un lieta nosūtāma jaunai izskatīšanai Rīgas apgabaltiesā.

[7.1] Kriminālprocesa likuma 511.panta otrā daļa noteic, ka spriedumam ir jābūt tiesiskam un pamatotam.

Kriminālprocesa likuma 561.panta pirmās daļas otrais teikums noteic, ka lieta apelācijas instances tiesā iztiesājama kārtībā, kāda noteikta krimināllietu iztiesāšanai pirmās instances tiesā, izņemot 53.nodaļā noteikto.

Kriminālprocesa likuma 527.panta pirmajā daļā norādīts, ka notiesājoša sprieduma aprakstošajā daļā sniedz pierādītā noziedzīga nodarījuma aprakstu un juridisko kvalifikāciju, minot tā izdarīšanas laiku, vietu, izdarīšanas veidu, apsūdzētā vainas formu, motīvus un šā nodarījuma sekas.

Kriminālprocesa likuma 527.panta otrās daļas 1.punkts noteic, ka notiesājoša sprieduma motīvu daļā norāda pierādījumus, uz kuriem pamatoti tiesas secinājumi, bet šā panta otrās daļas 2.punktā norādīts, ka notiesājoša sprieduma motīvu daļā norāda motīvus, kāpēc tiesa noraidījusi citus pierādījumus.

Prasības apelācijas instances tiesas nolēmuma saturam norādītas Kriminālprocesa likuma 564.pantā. Šā panta ceturtā daļa noteic, ka nolēmuma motīvu daļā norādāms apelācijas instances tiesas atzinums par apelācijas sūdzības vai protesta pamatotību, apstākļi, ko noskaidrojusi apelācijas instances tiesa, pierādījumi, kas apstiprina apelācijas instances tiesas atzinumu, motīvi, kāpēc apelācijas instances tiesa noraida kādus pierādījumus, un likumi, pēc kuriem tā vadās. Norādītā panta astotā daļa noteic, ka gadījumā, ja apelācijas instances tiesa taisa pēc būtības jaunu spriedumu, tā aprakstošajai daļai, motīvu daļai un rezolutīvajai daļai jāatbilst prasībām, kādas šajā likumā noteiktas pirmās instances tiesas spriedumam.

Tas nozīmē, ka Rīgas apgabaltiesas spriedumam jāatbilst gan tām prasībām, kuras izvirzītas pirmās instances tiesas spriedumam, gan Kriminālprocesa likuma 564.pantā noteiktajam.

Kasācijas instances tiesa konstatē, ka apelācijas instances tiesas sprieduma rezolutīvā daļa ir pretrunā ar sprieduma motīvu daļā konstatēto. Pretrunīgs tiesas spriedums nav atzīstams par tiesisku un pamatotu Kriminālprocesa likuma 511.panta otrās daļas izpratnē.

Augstākā tiesa konstatē, ka apelācijas instances tiesa sprieduma rezolutīvajā daļā /pers. B/ atzina par vainīgu un noteica viņam sodu par četru Krimināllikuma 177.panta pirmajā daļā paredzētu noziedzīgu nodarījumu izdarīšanu, kā arī par viena Krimināllikuma 177.panta trešajā daļā paredzēta noziedzīga nodarījuma izdarīšanu. Savukārt, sniedzot sprieduma motīvu daļā par pierādītu atzīto noziedzīgo nodarījumu aprakstu, Rīgas apgabaltiesa /pers. B/ atzina par vainīgu piecu Krimināllikuma 177.panta pirmajā daļā paredzētu noziedzīgu nodarījumu izdarīšanā un viena Krimināllikuma 177.panta trešajā daļā paredzēta noziedzīga nodarījuma izdarīšanā.

Apelācijas instances tiesa atzina: „/pers. B/ izdarīja krāpšanu, tas ir, svešas mantas iegūšanu, ļaunprātīgi izmantojot uzticēšanos un ar viltu. /pers. B/ 2008.gada 24.decembrī, apzinoties, ka aizņemto no /pers. E/ naudu neatdos, vērsās pie /pers. E/ ar lūgumu izsniegt naudas aizdevumu. Lai panāktu /pers. E/ piekrišanu naudas aizdošanai, /pers. B/ paziņoja /pers. E/ nepatiesu informāciju, ka nauda vajadzīga, lai viņš varētu aizlidot uz Barselonu un iegūt laimestu Barselonas loterijā 1 miljona ASV dolāru apmērā. /pers. E/ piekrita palīdzēt /pers. B/ saņemt naudu no sava konta Nigērijas Centrālajā Bankā un laika periodā no 2008.gada 24.decembra līdz 2009.gada 22.aprīlim, tiekoties ar /pers. B/ dažādās vietās Rīgā, aizdeva /pers. B/ naudu:

- 2008.gada 24.decembrī 140 latus;
- 2009.gada 15.janvārī 120 latus;
- 2009.gada 25.februārī 160 latus;
- 2009.gada 6.martā 2000 latus;
- 2009.gada 9.martā 200 latus;
- 2009.gada 18.martā 600 latus;
- 2009.gada 10.aprīlī 1000 latus;
- 2009.gada 22.aprīlī 800 latus.

Tādējādi /pers. B/ ar viltu, ļaunprātīgi izmantojot uzticēšanos, ieguva /pers. E/ piederošo naudu 5020 latu apmērā."

Šādas /pers. B/ darbības apelācijas instances tiesa kvalificēja pēc Krimināllikuma 177.panta pirmās daļas.

Tajā pašā laikā apelācijas instances tiesas spriedumā izteikta šāda atziņu: „Turklāt tiesas kolēģija konstatē, ka pirmās instances tiesa sprieduma aprakstošajā daļā nelikumīgi norādījusi uz /pers. B/ apsūdzību par to, ka viņš izdarīja krāpšanu [..] 2008.gada 24.decembrī [..] ieguva /pers. E/ piederošo naudu 5020 latu apmērā. 2013.gada 6.decembrī Rīgas tiesas apgabala prokurors S. Berlins pieņēmis lēmumu par kriminālprocesa izbeigšanu daļā, ar kuru nolemts izbeigt kriminālprocesu daļā par /pers. B/ krāpniecisko darbību attiecībā pret /pers. E/ par laimestu Barselonas futbola loterijā. Tāpat arī lēmumā par nodošanu tiesai minētais noziedzīgais nodarījums nav iekļauts, par to nav arī uzturēta valsts apsūdzība tiesā, kā arī pirmās instances tiesas sprieduma nolemjošajā daļā tiesa nav pieņēmusi nekādu lēmumu attiecībā uz šo sprieduma aprakstošajā daļā iekļauto noziedzīgo nodarījumu. Līdz ar to no pirmās instances tiesas sprieduma aprakstošās daļas izslēdzams norādītā noziedzīgā nodarījuma apraksts (2.sējuma 98.–101.lapa)."

Tādējādi Rīgas apgabaltiesa, norādot, ka pirmās instances tiesas sprieduma aprakstošajā daļā nelikumīgi izklāstīta tāda apsūdzība, par kuru kriminālprocess izbeigts, pati pieļāva šādu kļūdu, turklāt, atšķirībā no pirmās instances tiesas attaisnojoša sprieduma, apelācijas instances tiesa arī šo konkrēto noziedzīgo nodarījumu iekļāva par pierādītu atzītā noziedzīgu nodarījumu aprakstā.

Ņemot vērā to, ka noziedzīga nodarījuma apraksts un sprieduma rezolutīvā daļa ir notiesājoša sprieduma būtiskas sastāvdaļas, kas atspoguļo tiesas atzinumu par to, kādu noziedzīgu nodarījumu apsūdzētais ir izdarījis un par kādu noziedzīgu nodarījumu viņš sodāms, notiesājošs spriedums, kura rezolutīvā daļa neatbilst spriedumā konstatētajam noziedzīgā nodarījuma aprakstam, nevar tikt atzīts par tiesisku un pamatotu Kriminālprocesa likuma 511.panta otrās daļas izpratnē.

[7.2] Judikatūrā un tiesību doktrīnā atzīts, ka Krimināllikuma 177.pantā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā vainīgās personas subjektīvā attieksme pret nodarījumu izpaužas tieša nodoma veidā – viņš apzinās savu darbību kaitīgumu, paredz zaudējumu nodarīšanu cietušajam un vēlas iedzīvoties no prettiesiski iegūtā mantiskā labuma. Starp pazīmēm, kas raksturo krāpšanu kā noziedzīga nodarījuma subjektu un subjektīvo pusi, jānorāda, ka nodoms prettiesiski iegūt svešu mantu savā valdījumā vainīgajai personai rodas pirms tam, kad manta nonākusi pie šīs personas, vai mantas saņemšanas brīdī, un viltus vai uzticēšanās tiek izmantota kā mantas prettiesiskas iegūšanas veids. Krāpšanas gadījumā svešas mantas saņemšanas brīdī vainīgā persona jau zina, ka saņemto mantu viņš neatgriezīs cietušajam, un tādā veidā izpaužas uzticības ļaunprātīga izmantošana (*Augstākās tiesas Senāta 2011.gada 29.septembra lēmums lietā Nr. SKK-504/2011 (11819001603), Krastiņš U., Liholaja V., Hamkova D., Krimināllikuma komentāri. Trešā daļa. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2016, 46.lpp.).*

Pirmās instances tiesa konstatēja, ka /pers. B/ nekad nav domājis, ka ziņas, kuras viņš paziņo naudas aizdevējiem, ir nepatiesas. Minēto, tiesas ieskatā, pierāda krimināllietā esošie materiāli – e-pasta sarakste, /pers. G/ miršanas apliecība un mantojuma apliecība, kam ticēja gan apsūdzētais /pers. B/, gan cietušie /pers. D/, /pers. F/ un /pers. E/. /pers. B/ rīcībā esošo dokumentu patiesumu pārbaudīja cietušie kopā ar /pers. B/, uzrādot tos bankas speciālistiem. Tiesa norādīja, ka 2015.gada 23.janvāra tiesas sēdē prokurors pārjautāja visiem cietušajiem – vai bija nozīme tam, kādiem mērķiem nauda tika prasīta, visi cietušie atbildēja, ka principā nebija, ka būtu devuši naudu vienalga kādam nolūkam. Pirmās instances tiesa atzina, ka minētais pilnībā izslēdz viltus pazīmi un /pers. B/ darbībās nav konstatējams tiešs nodoms apkrāpt savus aizdevējus. /pers. B/ nebija nodoma neizpildīt līgumsaistības, viņš apzinās, ka ir uzņēmies saistības un tās pildīs. Nav pierādīts, ka /pers. B/ saņēma naudu ar krāpniecisku nodomu. Nav pierādīts, ka nauda netika virzīta

tiem mērķiem, kuriem /pers. B/ naudu prasīja. Tiesas ieskatā, būtisks ir fakts, ka /pers. B/ pats rosināja cietušos pie ekspertiem pārbaudīt dokumentus, uz kuru pamata lūdza naudas aizdevumus, jo arī viņš baidījās un šaubījās par šo dokumentu patiesumu. Arī cietušie liecināja, ka dokumenti tika pārbaudīti (3.sējuma 82.lapa).

Pirmās instances tiesa izvērtēja arī informāciju no Interpola, par to, ka tāds /pers. G/ Āfrikā nekad nav atstājis mantojumu, un par to, ka šie dokumenti, kurus /pers. B/ saņēmis (1.sējuma 38.–64.lapa), ir viltoti un secināja, ka tas liecina tikai par to, ka /pers. B/ pats ir ticis apkrāpts. Bez tam pārskaitījumu apliecinājumi Money Gram un Western Union sistēmā par to, ka /pers. B/ gadiem ilgi viņam nezināmām personām pārskaitījis naudu, pēc tiesas domām, tieši norāda uz viņa nevainīgumu un liecina par to, ka pats /pers. B/ ir krāpšanas upuris.

Kasācijas instances tiesa konstatē, ka apelācijas instances tiesa, taisot attaisnojoša sprieduma vietā notiesājošu, nenorādīja, kāpēc tā noraida pierādījumus, ar kuriem pirmās instances tiesa pamatojusi savu attaisnojošo spriedumu.

Rīgas apgabaltiesas sprieduma motīvu daļā izklāstītas cietušo /pers. E/, /pers. F/ liecības abu iepriekšējo instanču tiesās, cietušā /pers. D/ liecības pirmās instances tiesā, liecinieka /pers. N/, /pers. O/ liecības pirmās instances tiesā, izklāstīts cietušā /pers. E/ iesniegto dokumentu kopiju saturs, kā arī nosaukti citi lietā esošie dokumenti. Sprieduma motīvu daļā izklāstītas arī tiesību teorijas atziņas par krāpšanu.

Augstākā tiesa konstatē, ka apelācijas instances tiesas spriedumā izteiktais atzinums par to, ka /pers. B/ liecības ir pretrunā ar pārējiem pierādījumiem, nav pamatots ar pierādījumiem, bet apgalvojums, ka „apsūdzētajam /pers. B/ izvirzītā apsūdzība pēc Krimināllikuma 177.panta pirmās daļas un 177.panta trešās daļas ir pamatota ar pierādījumu kopumu, kas apstiprina noziedzīgu nodarījumu apstākļus un apsūdzētā vainu" neatbilst Kriminālprocesa likuma prasībām par apelācijas instances tiesas sprieduma saturu, ko noteic Kriminālprocesa likuma 564.panta ceturtā un astotā daļa.

Augstākā tiesa atzīst, ka apelācijas instances tiesa, izskatot lietu, pieļāvusi Kriminālprocesa likuma 511.panta otrās daļas, 527.panta pirmās daļas, otrās daļas 1., 2.punkta, 564.panta ceturtās un astotās daļas pārkāpumu, kas atzīstams par Kriminālprocesa likuma būtisku pārkāpumu šā likuma 575.panta trešās daļas izpratnē, noveda pie nelikumīga nolēmuma un ir pamats apelācijas instances tiesas sprieduma atcelšanai un lietas nosūtīšanai jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

[7.3] Atbilstoši Kriminālprocesa likuma 569.panta pirmajai un trešajai daļai kasācijas instances tiesa lietu pēc būtības neizskata, faktiskos apstākļus neskaidro un pierādījumus lietā no jauna neizvērtē. Tādēļ kasācijas sūdzībā izteiktais lūgums par kriminālprocesa izbeigšanu nav pamatots. Pārējie kasācijas sūdzībā norādītie argumenti ir saistīti ar pierādījumu vērtējumu, kas nav izskatīšanas priekšmets kasācijas instances tiesā.

[8] Apsūdzētajam /pers. B/ ar apelācijas instances tiesas spriedumu atstāts negrozīts piemērotais drošības līdzeklis – dzīvesvietas maiņas paziņošana.

Augstākā tiesa atzīst, ka izraudzītais drošības līdzeklis šajā procesa stadijā ir atbilstošs un samērīgs kriminālprocesa mērķa sasniegšanai, tāpēc ir pamats turpināt tā piemērošanu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 585., 587.pantu, Augstākā tiesa

nolēma:

atcelt pilnībā Rīgas apgabaltiesas 2017.gada 18.janvāra spriedumu un lietu nosūtīt jaunai izskatīšanai Rīgas apgabaltiesā.
Apsūdzētajam/pers. B/ turpināt piemērot drošības līdzekli – dzīvesvietas maiņas paziņošana.
Lēmums nav pārsūdzams.

Tiesnesis A. Freibergs

Tiesnesis P. Dzalbe

Tiesnese A. Nusberga